

SUOMEN KANSALLISHALTIA

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1913
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

TAMPEREELLA,
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA 1913.

VÄINÄMÖISEN ENNUSTUS.

*Annaapas ajan kulua,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivataban,
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suorijaksi . . .*

Kalevala, 50: 491-496

○○○

I.

ONKO SUOMELLA DEEVA?

1.

Me elämme nyt sängen merkillisessä ajassa, mitä tulee maailman sivistyshistoriaan. Sillä ennen pitkää tulevat kaikki kansat joutumaan ikäänkuin portin eteen, uuden ajan kynnykselle, ja heti siinä kynnyksellä niille kaikille asetetaan tärkeä kysymys. Kaikilta sivistyskansoilta kysytään: »Tahdotko elää vai tahdotko kuolla? Tahdotko olla yhä olemassa kulttuurikansana ja tahdotko mennä eteenpäin elämässäsi kulttuurikansana vai tahdotko lakata olemasta?»

Tämä kysymys tulee ennen pitkää asetettavaksi kaikille sivistyskansoille ja silloin heidän on valittava, tahtovatko omaksua uuden *henkisen* kulttuurin ja mennä eteenpäin, vai tahtovatko kuolla ja uupua siihen *aineelliseen* kulttuuriin, mikä nyt vallitsee maailmassa. Kansat voivat näet aivan menehtyä sen materialistisen aineitaakan alle, joka niitä nyt painaa, elleivät tahdo ruveta elämään ja tekemään työtä henkisen sivistyksen puolesta. Sillä sivistys ei tosiaankaan ole vain ulkonaista laatua. Se ei ole sitä, että meillä on päivä päivältä paranevat kulkuneuvot, että höyryn ja sähkön avulla voimme kiittää taikkapa ilmalaivoilla purjehtia yli maapallon, taikka että me luonnonvoimia opimme käyttämään ulkonaisen aineellisen menestyksen edistämiseksi. Kulttuuri ei ole *yksin* sitä. Tämä on ainoastaan pieni puoli todellisesta sivistyksestä, joka ennen kaikkea on henkistä valistusta.

Emme voi kieltää, ettei henkistä kulttuuria olisi maailmassa. Emme voi sanoa, etteivät maailman sivistyskansat olisi luoneet suurtakin henkistä kulttuuria, jos katsotaan niitä yleissilmällä. Me huomaamme kyllä ja tunnustamme, että kaikilla kansoilla on tieteesä ja taiteensa ja uskonnollinen, henkinen elämänsä, mutta tämä henkinen elämä ei ole missään kansassa vielä noussut kylliksi korkealle. Se ei ole noussut niin korkealle, että voisi sanoa sen kansan *elävän henkisesti*. Kaikki kansat elävät vielä aineellisesti, ja ainoastaan harvat yksilöt niissä yrittävät elää henkisellä tavalla. Kaikkein lahjakkaimmat henkilöt, nerot ja luonnostaan pyhät ihmiset elävät henkistä elämää, mutta yleensä täytyy vielä tunnustaa, että kansojen elämä on materialistista, aineellista laatua.

Jos ajattelemme yksityistä ihmistä, niin heti huomaamme, mitä me hänessä aivan epäilemättä kutsuisimme henkiseksi kulttuuriksi, ja mikä taas meidän mielestämme olisi pelkkää ulkonaista, aineellista kulttuuria. Me emme näet pidä sellaista yksilöä todellisesti sivistyneenä, joka osaa määrättyllä tavalla käyttäytyä ja määrättyllä tavalla puhua, jonka pää on täynnä muistitietoja ja joka ennen kaikkea on kykenevä hankkimaan itselleen aineellista omaisuutta. Emme pidä häntä todellisesti sivistyneenä. Vaikka hänellä olisi yliopistosivistystä kuinka paljon tahansa, vaikka hän olisi kuinka varakas tahansa, vaikka kävisi kuinka hyvin puettuna ja osaisi pyörittää kieltään kuinka sulavasti hyvänsä, emme suinkaan pitäisi häntä todellisessa merkityksessä sivistyneenä, jos vähänkin kuuntelemme oman sydämemme arvostelua. Vaan jos tahtoisimme nähdä ihmisen, jota voisimme kutsua tosi-sivistyneeksi, niin hänen pitäisi tuntua kantavan sisällään, sielussaan, paljon suurempia henkisiä rikkauksia kuin mitä hän esille tuo. Itse asiassa me silloin ajattelisimme ihmistä, jonka ulkonainen elämä kaikissa hänen teoissaan, sanoissaan ja puheissaan olisi vain ilmausta jostakin sisäisestä. Hän ei olisi tyhjä sisästään eikä tyhjentäisi itseänsä hienoon ulkonaiseen käytökseen ja esiintymiseen, vaan ulkonaisesti hän ilmaisisi ainoastaan pienen osan siitä, mikä piilee hänen sielussaan. Toisin sanoen, jos me teosofisesti tahtoisimme määritellä tosi-sivistynyttä ihmistä, sanoisimme, että hän elää korkeampaa elämää ja että hänen persoonallisuudessaan, hänen ulkonaisessa esiintymisessään tämä korkeampi elämä tulee näkyviin. Me sanoisimme, että todellinen sivistys on vain siinä, että korkeamman minän elämä näkyy persoonallisuudessa. Siinä määrässä on ihminen sivistynyt kuin korkein,

mikä on hänen sisällään, tulee esille hänen persoonallisessa elämässään. Olkoon hänen persoonallinen elämänsä ja esiintymisensä silloin enemmän tai vähemmän muodinmukaista — sovinnaisen tapojen mukaista, — todellisesti sivistynyt hän on, jos korkeampi elämä täyttää hänen henkensä.

Tästä me epäilemättä olemme teosofeina yhtä mieltä. Ja me voimme syystä kysyä, eikö kansojenkin suhteen pidä sama sivistyksen määräys paikkaansa. Epäilemättä. Kansatkin ovat sivistyneitä siinä määrässä kuin niiden elämässä ilmenee korkeampi sisäinen minä, korkeampi hengen tajunta. Emme voi kutsua sitä kansaa eli niitä ihmisjoukkoja sivistyneiksi, jotka raakalaisten tavalla elävät, kukin yksilö vain itseänsä varten ilman mitään varsinaista siveellisyttä — ilman mitään yhteiskuntaa — ilman valtiomuotoa. Syystä me kutsumme sivistyneiksi niitä kansoja, joissa korkeampi hengen elämä ilmenee sillä tavalla, että se kansa jo muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, että sillä on oma valtiomuotonsa, oma uskontonsa, oma kirjallisuutensa ja taiteensa. Syystä me näitä kansoja kutsumme sivistyneiksi, mutta me voimme vielä odottaa niiltä, että niiden koko ulkonaisessa elämässä ilmenisi korkeamman minän elämä ja tajunta.

2.

Mitä merkitsee sitten, kun puhumme kansojen korkeammasta minästä? Eihän tietenkään kansoilla ole korkeampaa minää samassa merkityksessä kuin ihmisellä. Ihmisellä on korkeampi minä ja te tiedätte sen merkitsevän, että siitä hetkestä lähtien, jolloin ihminen tulee ihmiseksi, on hänellä tämä minä. Ihmisen oma inhimillisuus on siinä, että hänellä on korkeampi minä, yksilöllinen minä, joka useampia kertoja syntyy persoonalliseen maailmaan. Mutta samalla tavalla emme voi puhua kansojen korkeammasta minästä. Niillä kansoilla, jotka eivät vielä ole tulleet varsinaisiksi sivistyskansoiksi, eivät ole nousseet paimentolais- ja barbaarielämän yläpuolelle, ei ole mitään sellaista, joka vastaisi meidän ihmisten korkeampaa minää. Mutta niinpiankuin kansa on noussut sivistystasolle, niinpiankuin kansa on yhdistynyt yhdeksi kansaksi, vaikkeivat sen yksilöt vielä olisi heränneet minkäänlaiseen kansallistuntoon, mutta ovat kuitenkin aivankuin ulkonaisten olojen aiheuttamina muodostaneet yhteiskunnan ja yhtyneet kansaksi ja valtioksi, niin pian sillä kansalla on jokin, joka vastaa meidän korkeampaa minäämme. Silloin näet liittyy kansaan olento, jota me kutsuisimme sanskritin kielellä *Deevaksi* tai suomalaisella sanalla kansan *suojeleshaltiaksi*, tai sitten nimellä, jota kyllä yleisesti käytetään, vaikkei sitä ymmärretä tässä todellisessa teknillisessä merkityksessä, nim. *kansallishengeksi* tai *kansanhengeksi*. Me teosofeina silloin ymmärrämme sen tärkeän tosiseikan, että kansassa on todella olemassa erityinen yksilöllinen olento, joka elää näkymättömissä maailmoissa samalla tavalla kuin ihmisen korkeampi minä ja joka on aivan siihen verrattavissa, vaikkei se ole samalla tavalla yhdistynyt kansaan kuin ihmisen korkeampi minä ihmisyyksilöön, nim. ei erottamattomasti. Se on oma itsenäinen olento, joka kummallisella salaperäisellä tavalla on yhdistynyt kansaan.

Minkälainen on tämä Deevan yhdistyminen kansaan? Meidän ihmisten korkeampi minä on kuten tiedämme laskeutunut persoonallisuuteen ja persoonallisuuteen kuuluu useampia käyttövälineitä, m. m. tunne ja älyruumis, joihin on lisäksi yhdistynyt persoonallinen minätajunta. Meidän korkeampi minämme on ikäänkuin antautunut vangiksi, — jos uskaltaisimme käyttää sanaa, joka ei varsinaisesti sovi eikä kuvaa oikeata suhdetta, mutta kuitenkin on paikallaan siinä merkityksessä, että korkeampi minä on rajottanut vapautensa eikä voi tätä persoonallista ilmennystään, alemmaa minäänsä hallita niinkuin se soisi. Meidän korkeampi minämme on vapaaehtoisesti luopunut vapaudestaan tuon persoonallisen olennon hyväksi. Se on tosin hän itse, hänen oma ilmennyksensä, mutta se ei ole hän itse itsetietoisesti. Hän ei ole itsekään itsetietoinen omassa maailmassaan, hän hankkii itselleen itsetietoisuutta ja tämä tapahtuu tuolla omituisella uhrautumisella, että hän luopuu vapaudestaan. Hän, korkeampi minä omalla tasollaan aina tekisi oikein, aina valitseisi sellaisen käytöksen, joka käy hyvään suuntaan, Jumalan tahdon mukaan, luonnon lakien mukaan. Mutta hän on niin luopunut vapaudestaan, että hänen persoonallinen minänsä, se, joka häntä edustaa kolminaismaailmassa, onkin vapaa kulkemaan toiseen suuntaan. Korkeamman minän täytyy aivankuin vangin kulkea mukaan, minne hänen johtajansa, kulettajansa, alempi minä, vie, niin että alempi minä on vapaa tekemään väärin, tekemään »syntiä», jos hän siihen tuntee vetäymystä. Alempi minämme

menee väärään suuntaan ja vetää ylempäänkin peräänsä, antaen sen kokea mukana. Täten on siis korkeampi minämme suuresti rajoittanut omaa vapauttansa.

Samantyyppinen on kansallisdeevan suhde kansaan. Kun tällainen loistava jumalolento liittyy oman kohtalonsa jonkun kansan kohtaloon, luopuu hän suureksi osaksi omasta vapaudestaan. Hän liittyy elämänsä niin sisällisen lujasti kansan elämään, että hän on pakotettu kulkemaan kansan mukana, kansan yksilöiden yhteistajunnan mukana, vaikka hän itse näkisi ja soisi toisin. Sillä tämä Deevaolento, joka itse elää korkeammassa älymaailmassa samalla tavalla kuin inhimillinen minä, hän laskeutuu kansaan siten, että hän verhoi itsensä kansalta saamaansa ajatus- eli äly- sekä tunneruumiin. Kaikilla ihmisjoukoilla, siis myös kansoilla on aina oma yhteinen tunne- ja ajatuspiirinsä. Me kutsumme sitä teosofisella nimellä auraksi. Aina kun on ihmisiä yhdessä, muodostuu jonkinlainen aura heidän ympärilleen. Samaten ihmiset, jotka kuuluvat samaan kansaan, tottuvat tuntemaan ja ajattelemaan samaan suuntaan. Ulkonainen luonto kohtelee heitä kaikkia samalla tavalla ja he näkevät asioita saman maan ja saman luonnon valaisemina, niin sanoaksemme. He tottuvat tuntemaan ja ajattelemaan määrättyllä tavalla. Heille muodostuu oma aura, kansallisaura. Tämä aura käsittää tunne- eli astralitasolla kansan tunne-elämän ja alemmalla älytasolla kansan ajatuselämän, yhteiset mielipiteet ja kuvat elämästä, yhteiset käsitykset käytännöllisistä ja aatteellisista asioista. Kun kansallishenki, kun Deeva-olento liittyy kansaan, laskeutuu hän alas tähän auraan ja yhtyy siihen älyllisesti ja tunteellisesti niin likeisesti, että hän tulee tavallaan sen orjaksi, sen alaiseksi. Hän on nyt välittömässä yhteydessä kansan ajatus- ja tunne-elämän kanssa. Hän tietää aina, mitä kansa ajattelee ja tuntee, vaikka hän samalla itse on korkeampi olento, joka enemmän näkee ja jonka tehtävänä on johtaa kansan kohtaloa, mikäli hän siihen kykenee. Hänen varsinainen työnsä on nyt vaikuttaa kansan auraan eli sieluun. Hän koettaa vaikuttaa siihen, miettimällä määrätynlaisia ajatuksia kansan tulevaisuudesta, tai miettimällä erityistä ominaisuutta, jonka hän soisi kansan sieluun uppoutuvan ja jonka hän näkee ja tietää vastaavan kansan mahdollisuuksia.

Sillä tavalla tapahtuu molemminpuolinen työ: sisällä näkymättömässä maailmassa tekee työtä kansallis-deeva, tässä fyysisessä ja yleensä kolminaismaailmassa työskentelevät kansan yksilöt. Kansan yksilöt, synnyttyään tuohon kansaan, kasvavat luonnollisesti kansan yhteisestä aurasta osallisiksi. Heidän oma astrali- ja älyruumiinsa muodostuu kussakin elämässä, joka siinä kansassa eletään, kansallisen auran mukaiseksi. Mutta yksilöt eivät välittömästi tiedä mitään Deevasta ja Deevan vaikutuksesta kansaan, elleivät he osaa asettua siihen kuuntelemaan tilaan, että he, käyttäaksimme tavallista teosofista nimitystä, voivat kansassa kuulla Hiljaisuuden Ääntä, sillä Hiljaisuuden Äänenä totisesti Deeva puhuu kansallisessa aurassa.

Näillä Deevoilla, kansallisjumalilla on tietenkin erilainen tehtävä kansoihinsa nähden. Kullakin kansalla on oma itsenäinen Deevansa ja Deevalla on erityinen tehtävä kansansa suhteen, toisenlainen tehtävä kuin toisella Deevalla on toisen kansan suhteen. Deevalla on tietysti oma tehtävänsä, oma »dharmansa» omaan itseensä nähden. Hän on olento, joka on suostunut tällaiseen työhön rakkaudesta ja velvollisuuden tunnosta. Hänellä on tietysti edessään oma päämääränsä, joka on hänen itsensä saavutettavana, ja hän saavuttaa sen siten, että hän palvelee ihmiskuntaa auttaen määrättyä kansaa.

Mikä kunkin Deevan oma yksityinen tehtävä on, sitä emme voi tietää ja siitä meidän ei tarvitse aateskella, mutta Deevalla on määrätty tehtävä sen kansan suhteen, jonka elämään hän on liittynyt. Aivan samoinhan voimme sanoa, että ihmisen korkeammalla minällä on oma dharmansa. Se on inhimillinen täydellisyys, mutta joka kerran syntyessään maailmaan personallisuutena, on sillä määrätty dharma myös personallisuuden suhteen. Personallisuus on näet karmallinen jatko edellisestä personallisuudesta. Kukin personallisuus voi siis, ja sen velvollisuuteen kuuluu, kulkea eteenpäin henkisessä kehityksessä juuri siitä kohdasta, johon saapui tuon korkeamman minän käyttämä edellinen personallisuus. Tätä kutsutaan ihmisen personalliseksi dharmaksi. Minun dharmani on herättää itsessäni ilmi, mitä jo korkeampi minäni on ennen hankkinut, ja siitä mennä eteenpäin ja korkeampi minäni tietää, mikä personallinen dharmani on.

Nyt personallinen ihminen on hyvin vähän tietoinen omasta dharmastaan ja sängen harvat ihmiset

täyttävät personallista dharmansa niin täydellisesti kuin sitä voisi täyttää. Siinä näet tarvitaan omaa työtä, ennenkuin voi päästä perille omasta dharmastaan. Jos ihminen elää sokeasti maailman mukaan, ei hän pääse perille omasta tehtävästään, omasta dharmastaan eikä siis voi varsinaisesti jatkaa henkistä kehitystään. Jotta hän pääsisi siitä perille, täytyy hänen tahtoa syventyä omaan itseensä, oppia tuntemaan itsensä. Hänen täytyy kysyä itseltään: »mikä on minun tehtäväni tässä elämässä korkeamman minäni edessä? Ei yhteiskunnan edessä, ei toisten ihmisten silmissä, vaan oman korkeamman minäni edessä?» Kun ihminen näin kysyy itseltään, voi hän päästä selville omasta personallisesta dharmastaan.

Me huomaamme, kuinka vaikean tehtävän korkeampi minä on ottanut päällensä, sillä hänen personallisuutensa, hänen ulkonaiset ilmennyksensä tässä kolminaismaailmassa eivät aina ole niin pitkällä kehityksessään, että ne tekisivät itselleen tämän kysymyksen. Samanlaisessa asemassa ovat kansojen suojelushaltiat. He tietävät, mikä olisi tuon kansan tehtävä — sen dharmia. Me emme voi spekuloida, missä määrin sellaisen kansan dharmia suoranaisesti vaikuttaisi Deevan omaan kehitykseen, eikä se ole tarpeenkaan. Me vain ymmärrämme, että samaten kuin personallisella ihmisellä on dharmansa, samaten on myös kansalla oma dharmansa. Sen dharmian tietää Deeva ja Deeva soisi ja tahtois, että kansa sen täyttäisi. Sitä varten Deeva koettaa inspiroida kansaa ja sen yksilöitä ymmärtämään omaa dharmansa. Ei aina Deeva siinä onnistu. Deevakin voi saada ponnistaa kovasti ja pitkien ajanjaksojen kuluessa, ennenkuin hänen äänensä tulee kuuluviin.

3.

Nyt kun meillä on jonkun verran selvillä, mitä on Deeva ja mitä merkitsee, että kansalla on elämäntehtävä eli että Deevalla on elämäntehtävä kansan suhteen, niin voimme kysyä: Onko Suomen kansalla Deeva?

Tämä kysymys voidaan syystä tehdä. Kansamme on kyllä vanha kansa, joka on pitkiä aikoja sitten elänyt ja nähtävästi silloin elänyt henkistä sivistyselämää. Meillä on jälellä muistomerkkejä noilta vanhoilta ajoilta, koska meidän Kalevalamme ja muut kansanrunomme ja kaikki lukuisat sananlaskumme ja yleensä sanarikas ja kuvarikas kielemme näyttävät meille, että Suomen kansa on elänyt henkistä sivistyselämää entisinä aikoina. Mutta me voimme todella kysyä: onko Suomen kansalla nyt enää mitään Deevaa? Ehkä sen aika loppui, ehkä sen sivistys oli ja meni? Ehkä Suomen kansa turmeltui, joutui rappiolle, joutui toisten kansojen tallattavaksi ja oli pakotettu ottamaan vastaan toinen uskonto juuri sen takia, että sen oma Deeva oli kansansa hylännyt, että kansa itse ei osannut kulkea Deevansa johdettavana?

Onko niin?

Kysykäämme silloin ensin: onko mitään ulkonaisia seikkoja, jotka olisivat omiansa, jollei todistamaan niin ainakin näyttämään ja viittaamaan meille, että meillä vielä on kansallis-deeva? Mitä tähän vastaamme? On sellaisia ulkonaisia seikkoja. Ne ovat aivan lähellä meitä. Meidän ei tarvitse muuta kuin ajatella hieman omaa historiaamme viimeisen vuosisadan aikana. Olimme olleet Ruotsin valtakunnan alamaisina monen sadan vuoden ajan. Silloin olimme eläneet kuin pimeydessä, varjossa, syrjässä. Mutta äkkiä tapahtui merkillinen kohtalon käänne. Jouduimme toisen valtakunnan alaisiksi, ja ihmeellistä kyllä uuden valtakunnan hallitsija, anastaessaan meidät toiselta hallitsijalta, lausui sanat, joita niin usein on meillä toistettu: »minä tahdon nostaa tämän kansan Euroopan kansakuntien joukkoon». Aleksanteri I lausui nuo sanat, ja ihmeellistä kyllä, sen perästä — viime vuosisadan kuluessa — meidän kansamme itse nousi toisten kansakuntien joukkoon täällä Euroopassa. Yhtäkkiä rupesi Suomen kansallishenki elpymään. Oltuaan aivankuin unessa kautta vuosisatojen se heräsi ja kertoi maailmalle, että se vielä oli olemassa.

Meillähän silloin, viime vuosisadalla, oli muutamia suuria auttajia joukossamme, jotka tunnetaan nimillä Lönnrot, Snellman, Runeberg, Topelius. Nuo suuret auttajasielut, ne kaivoivat esille aarteita

Suomen kansan sydäimestä, sen aurasta. Elias Lönnrot toi Kalevalan ja Kantelettaren y. m. päivänvaloon, Johan Wilhelm Snellman herätti suomalaisuuden hengen, Runeberg ja Topelius loivat molemmat isänmaallisuuden. Suomen kansa rupesi tuntemaan, että se oli oma kansa. Sekin oli jotakin. Sillä oli muistoja menneisyydestä eikä se ollut niitä unohtanut. Ne eivät olleet aivan vaipuneet unhoon. Vielä saatoimme laulaa entisyydestä ja sitä muistella.

Ja todella, kun Kalevala ja muut runomme tulivat Europassa tunnetuiksi, myönsivät kaikki, että Suomen kansa oli kansa, joka oli jotakin luonut historian näyttämöllä. Mitä se oli ennen luonut, minkälainen oli ollut sen kulttuuri silloin kun Kalevalassa kerrotut tapaukset, olkoot ne kuinka vertauskuvallisia tahansa, kuvastuivat kansan elämässä — sitä ei voitu historiallisesti saada selville eikä sitä vielä tänä päivänäkään tunneta. Ei Suomen kansan menneisyys eikä sen kulttuuri ole historiallisesti tunnettu. Emme ole historiallisen tieteellisesti saaneet ilmi edes, missä suomalaiset ovat asuneet sivistyskansana ennen, ja mitä he ovat tehneet. Näyttää aivan siltä kuin ei olisi siitä enää muita muistomerkkejä kuin meidän omat runomme. Mutta ne epäilemättä sisältävät jälkiä ja päätteitä vanhasta sivistyselämästä, vaikkapa se sivistyselämä saattoi olla niin henkistä laatua, ettei siitä ole säilynyt mitään merkkejä fyysisessä maailmassa.

Nuo runot kuitenkin sisältävät muistoja vanhasta elämästä. Siitä olemme vakuutettuja, vaikka vielä saattamme olla eri mieltä yksityiskohdista ja eri mieltä siitä, kuinka suurta arvoa on myönnettävä tuolle vanhalle elämälle, kuinka korkeana sitä on pidettävä. Kun me teosofeina katselemme näitä runoja, niin ymmärrämme, että vaikka se ulkonainen elämä, jota Suomen kansa muinaisuudessa eli, onkin vähän tunnettu ja vaikkei se kenties ollutkaan ulkonaisesti erittäin merkitsevä, niin kuitenkin vanhat suomalaiset esi-isämme ovat olleet tekemisissä todellisten mysterioiden kanssa, tunteneet näkyväisessä maailmassa korkeimmat henkisen elämän ilmaukset.

Tämä on tärkeä seikka. Kun meillä on selvänä, että kansamme on ennen ollut tekemisissä salaisen maailman ja henkielämän mysterioiden kanssa, silloin ymmärrämme, että kansan silloinen kulttuuri on ollut korkeata, sisäistä, henkistä laatua, joskin se näkyväisessä maailmassa olisi ollut kuinka vähäpätöistä tahansa. Se on ollut todellista kulttuuria, sillä ainoastaan ne kansat ovat voineet luoda todellista henkistä kulttuuria, jotka ovat olleet tekemisissä salaisen maailman kanssa ja joilla on ollut suoranaisia välittäjiä salaisen veljistön kanssa.

Tämän teosofeina huomaamme Kalevalasta. Tätä on kansallamme ollut muinaisuudessa. Ja kun se muisto heräsi uudelleen ja kun tunsimme heräävämmekansaksi, kun tunsimme rakastavamme kieltämme, maatumme, isänmaatumme ja tunsimme olevamme yhtä heimoa, silloin tämä epäilemättä viittasi siihen, ellei se vielä todistanut, että meillä oli kansallisdeeva, suojelushenki, joka jotakin odotti meidän kansaltamme, odotti, että kansamme vielä tekisi jotain historian näyttämöllä, koska se nyt taas heräsi itsetietoisuuteen. Ja kun ajattelemme, että tämän kansallisen heräämisen ohella ovat meidän henkisen elämämme eri haarat myös elpyneet, että nyt jo yleisesti sivistysmaissakin puhutaan suomalaisesta kirjallisuudesta, suomalaisesta soittotaiteesta, suomalaisesta rakennustaiteesta, siis jostakin *suomalaisesta*, — niin tämäkin yhä lisää aavistustamme ja uskoamme, että meillä kansallisdeeva vielä on. Ja olen varma siitä, että nuo auttajasielut, jotka herätystyön Suomen kansassa suorittivat, eivät olisi voineet sitä tehdä, eivät olisi itse voineet sitä keksiä, ellei heidän takanaan olisi ollut Suomen kansan Deeva heitä innostamassa. Heidän työnsä kaikkein enemmän minulle todistaa, että Suomen kansan Deeva oli siellä jo vaikuttamassa.

Ja jos sitten menemme vielä syvemmälle sisäänpäin ja kysymme salatiiteilijöinä: onko Suomen kansalla Deeva? silloin vastaamme siihen: on. Sisäisesti katsoen nähdään, että meidän Deevamme on jotakin tarkottanut, johonkin pyrkinyt, jotakin tavoitellut juuri nykyhetkellä, koska tänne meidän maahamme on syntynyt ja syntyy paljon sieluja, jotka eivät nyt viimeisinä aikoina ole olleet Suomen kansaan ruumistuneina vaan ovat olleet muualla ikäänkuin keräämässä kokemusta. Ne ovat eläneet, mikä Italiassa, mikä Ranskassa tai Saksassa, mikä Intiassa tai Kiinassa. Eivätkä nämä ole rappeutuneita sieluja, joita saatetaan syntyymään huonoon kansaan, siksi että itse ovat turmeltuneita, vaan ne ovat sieluina täynnä elämänvoimaa, täynnä

ihmeellistä uskoa, täynnä halua työtä tekemään.

Kun tämän näemme, täytyy meidän tehdä se johtopäätös, että Suomen Deevalla on silmämäärä nykyhetkellä, että hän tarkoittaa ja tavoittelee jotakin. Tosin siinä polvessa, joka on suorastaan fyysisesti polveutunut vanhasta Suomen heimosta, saattaa olla nähtävänä jonkinlainen väsähtämys, joka on luonnollista, kun kansa on monen vuosisadan aikana vain pitänyt tehtävänänsä säilyttää oma itsensä. Mutta se, että kansaan nyt tulvaa vieraita aineksia näkymättömästä maailmasta, se antaa vanhalle polvelle elinvoimaa ja herättää mitä voimia vanhassa veressä piilee. Ne sielut, jotka tänne syntyvät, saattavat olla vanhoja suomalaisia siinä merkityksessä, että kaukaisessa ruumistuksessa ovat olleet suomalaisia, silloin kun suomalaiset elivät kulttuurielämää, vaikka sitten välillä ovat olleet muualla, jolla ajalla Suomen kansassa on elänyt vähemmän kehittyneitä sieluja. Nyt kun niitä taas tulvaa takaisin, osottaa tämä, että meidänkin kansamme seisoo tuon saman kynnyksen edessä, josta puhuin esitelmäni alussa. Siltäkin kysytään: tahdotko elää, tahdotko suorittaa kulttuuritehtävän vai tahdotko kuolla? Se kysymys tehdään kansallemme, ja kansallisdeevamme koettaa parastaan. Hänen tehtävänsä ja meidän tehtävämme suomalaisena kansana ei ole sama kuin muitten Euroopan kansojen, eikä se ole ensinkään ulkonaisesti mahtavaa laatua. Meidän tehtävämme on henkistä laatua. Sen olemme ilman muuta ymmärtäneet, sillä kansamme on pieni, se elää täällä kaukana Euroopan pohjoisessa kolkassa. Meidän olisi vaikea ajatella, että se nousisi ulkonaiseen mahtavuuteen, vallottaisi maita ympäriltään ja olisi fyysisesti niin elinvoimainen, että se lisääntyisi mahdollisesti niinkuin esim. Englannin kansa, joka pienestä alusta on levinnyt ympäri maailman. Sitä meidän ei tarvitse ajatella ja kun kuuntelemme oman Deevamme ääntä, huomaamme, ettei se ole hänen pyrkimyksensä. Sitä hän ei tavoittele. Meidän kansamme ei ole luotu siihen, ja tarkastaessamme omaa kansallishenkeämme, huomaamme, että Deevamme on kaukana ja me itse olemme kaukana sellaisesta elämäntehtävästä.

(Esitelmä, pidetty Tuonenkylän kesäkursseissa heinäkuun 3 p:nä 1913.)

○○○○○○

II.

MIKÄ ON SUOMEN DEEVAN TEHTÄVÄ?

Te tiedätte teosofisista tutkimuksistanne, että jokaisella juurirodulla on oma johtajansa, n. k. Manu, joka valvoo juurirodun kehitystä ja historiaa alusta saakka. Hän on juurirodun varsinainen perustajakin ja johtaa sen kulkua läpi koko sen elämän. Yhteen juurirotuun kuuluu tietysti suuri joukko heimoja ja kansoja ja Manun käskyläisinä, hänen käskyjensä toimeenpanijoina ovat kansalliset Deevat. Nämä ovat siis mitä likeisimmässä yhteydessä salaisen veljeskunnan kanssa, elävät korkeammassa henkimaailmassa ja johtavat kansojen kohtaloita, totellen aina Manun viittauksia.

1.

Pysähdyimme viime kerralla siihen kohtaan, jolloin oli ruvettava tarkastamaan omaa Deevaamme. Puhuimme siitä jo ulkonaisten tunnusmerkkien mukaan ja jällelle jäisi antaa tästä olennosta kuvaus sellainen, joka perustuu syvempään kansallishenkemme tuntemiseen.

En tietysti väitä, että minun tietoni tästä kansallisdeevasta olisi ainoa laatuaan tai ettei kukaan muu voisi sitä tällä tavalla tuntea. Päinvastoin tälläkin hetkellä monet tuntevat Suomen kansallishaltiaa ja meidän suurimmat runoilijamme, taiteilijamme ja säveltäjämme, sekä kuolleet että elävät, ovat aivan varmaan Suomen Deevaa tunteneet, ainakin siinä merkityksessä, kuten viime kerralla sanoin, että Deeva on heitä inspiroinut.

Voin sanoa, että oma huomioni kääntyi tähän asiaan oltuani jo muutamia vuosia teosofi, silloin kun meillä n. k. routavuodet alkoivat v. 1899. Sekin tapahtui puolittain ulkoapäin tulleesta aiheesta. Salaisesta maailmasta sain nim. sysäyksen siihen ja sitten vähitellen minulle enemmän ja enemmän selvisi Suomen asia, niin että noina surullisina vuosina 1900-1904 minun oli sangen kummallista ja vaikeata olla, sillä tuntui kuin olisin voinut kertoa, millä tavalla meidän olisi pitänyt järjestää kansallista elämäämme. Samalla myös tiesin, ettei äänelläni olisi ollut mitään kaikua. Kieleni oli sidottu, en voinut sen kahleita irrottaa, en voinut puhua enkä kirjottaa niistä asioista, joista sielussani olin näkevinäni niin selviä ratkaisuja.

Kun sitten v. 1905 tapahtui tuo merkillinen käänne — merkillisempi kuin monet aavistavatkaan — suurlakko, silloin huomasi, että olin tehnyt oikein ollessani puhumatta, sillä salaisessa ja näkymättömässä maailmassa oli valmistettu tulevaisuutta ja suurlakossa sen ensimmäiset oireet puhkesivat ilmoille.

Suurlakko oli verrattavissa ihmisyksilön meditatiiviseen. Joka vähänkään oli herkkä, hän epäilemättä saattoi tuntea noina marraskuun päivinä, että hiljaisuus oli laskeutunut yli Suomenmaan. Kaikki oli pysähtynyt, ei ainoastaan ulkonaisesti vaan ihmisten sieluissakin, niin että suuri hiljaisuus täytti maan ja koko meidän kansamme. Ja jos koskaan, niin silloin oli tilaisuus kuunnella Hiljaisuuden Ääntä, »kuulla sitä kuusta, jonka juurella asunto». Epäilemättä moni otti vastaan voimakkaita inspirationsvaikutuksia niinä päivinä. Se viikko antoi suuren lupauksen. Tuntui, että vielä koittaa päivä meidän kansallemme, nyt on mahdollisuus meidänkin herätä ja nousta. Se uusi nouseminen ja herääminen on suurlakon perästä vähitellen alkanut, mutta niin tietoinen kuin kansamme oli sielussaan silloin kuin Deevan siivet sitä koskettivat, ei se enää ole ollut jälkeenpäin.

Kuitenkin on Deevan hiljainen työ yhä jatkunut ja vaikutukset hänen työstään tulevat päivä päivältä huomattavammiksi. Toivokaamme, ettei hän, jumalainen auttaja, väsähdä, toivokaamme, että me ymmärtäisimme hänen työtään edistää!

Kun ajattelen meidän kansallishenkeämme, jaloa Deeva-auttajaamme, silloin ajatukseni itsestään pysähtyvät, kieleni mykistyy enkä osaa sanoa kuvata, mitä sisässäni näen ja tunnen. Ainakin se kuvaaminen käy ylen saamattomaksi, sillä ajatelkaa: onhan kysymyksessä olento, jonka elämä on verrattoman paljon korkeammalla tavallista persoonallista elämää. Mieleeni muistuvat Paavalin sanat: »vaikka osaisin puhua enkelin kielellä, niin se olisi vain kuin helisevä kulkunen, jollei olisi rakkautta.» Mutta samalla tekee mieleni lisätä: »kun on rakkautta, silloin kyllä soisi, että osaisi puhua enkelin kielellä.» Ja kun kysyn itseltäni, millä tavalla voisin kuvata muutamia piirteitä tuosta loistavasta ihanasta Olennosta, joka on monen lukon ja monen verhon takana, niin en löydä muuta keinoa kuin turvautua suuren Mestarin sanoihin. Jeesuksen vuorisarnassa on muutamia lauseita, hänen »autuudenjulistuksensa», jotka johtuvat mieleeni, kun ajattelen meidän Deevaamme.

Kuten muistanette, kuuluvat ensimmäiset neljä autuudenjulistusta Matteuksen 5 luvussa: »Autuaat ovat hengessä köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta. Autuaat ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen. Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan. Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.» Nämä neljä lausetta kuvaavat minulle Suomen Deevan luonnetta ja laatua.

Jos otamme ensimmäisen lauseen: »Autuaat ovat hengessä köyhät» tai Luukaan antamassa muodossa: »Autuaat ovat köyhät», niin se sopii kummassakin muodossa. Luukaan muodossa se merkitsee meidän Deevamme suhteen, että hän ei ihaile ulkonaista komeutta, ei rikkautta eikä valtaa, vaan tietää, että hänen taivaan valtakuntansa ja autuutensa on köyhyydessä — ei köyhyydessä tietenkään merkityksessä puutetta, vaivaisuutta, kurjuutta, vaan siinä merkityksessä, että hän ei tahdo ulkonaista valtaa ja loistoa maailman silmissä. Hän ei tahdo kilpailla suurilla rikkauksilla, ei ylellisellä elämällä eikä ulkonaisessa vallassa muiden kansojen kanssa. Ei ensinkään mitään sellaista meidän Deevamme tavoittele. Se on hänelle kuin kauhistus. Hänen taivaanvaltakuntansa on siinä, että muut kansat pitävät häntä vaikkapa köyhänä, sillä hänelle ominaista on yksinkertaisuuden kauneus.

Tästä Deevamme sisäisestä olemuksesta näkyy myös piirre kansamme yksiloissa, sillä ne suomalaiset, joissa Suomen kansan henki on vähänkin elävä, eivät saata ihailla ulkonaista loistoa ja ylellisyyttä. Eivät dollari-miljonäärit saavuttaisi ihailua meidän maassamme. Amerikassa kansan oma pyrkimys on kutsunut esiin noita ihmeen rikkaita ihmisiä, joita tietysti saatamme kunnioittaa, koska he rikkauksiensa

kokoomisessa ovat panneet liikkeelle suunnatonta tarmoa ja työkykyä. Mutta meidän maahamme he eivät sopisi. Kummastellen kansamme katselisi miljonäärein yllleistä tuhlausta ja kyselisi kummissaan: mihin tuo liiallinen loisto tarvitaan? mitä se merkitsee?

Jos taas otamme raamatun lauseen semmoisena kuin se on Matteuksella: »Autuaat ovat hengessä köyhät», niin se kauniisti kuvaa Deevamme todellista ja syvää tiedonjanoa. Meidän kansallishaltiamme on nöyrä, sillä hän näkee, kuinka paljon enemmän suuret Mestarit voivat tietää, kuinka paljon enemmän viisautta ja todellista salaista mahtia ja taitoa heillä voi olla. Meidän Deevamme tuntee, ettei hänellä ole niin paljon viisautta kuin viisautta voisi olla, hän tuntee, että vielä on okkultista tietoa maailmassa äärettömän paljon. Hän siihen tahtoo pyrkiä, sitä janoo ja tavoittelee.

Ja jos ajattelemme Suomen kansan yksilöitä, huomaamme, että niissäkin elää sama tiedonhalu, sama jano viisauteen. Tämä tietysti ei pukeudu samaan muotoon kuin Deevalla. Eivät läheskään kaikki kansamme yksilöt tavoitele salaista tietoa ja viisautta, mutta epäilemättä he tavoittelevat oppia ja sivistystä. Muutamissa yksilöissä elää pyrkimys suorastaan salaiseen tietoon, mutta yleisesti koko kansamme harrastaa tiedon kokoomista kaikkialta, mistä sitä suinkin on saatavissa. Aina on poikkeuksia, olihan yksilöitä, jotka koettivat vastustaa esim. kansakouluja ja kansanopistoja, mutta niitä ei tarvitse nyt ottaa lukuun. Ajatelkaamme vain, mitä todella on saavutettu — ajatelkaamme, että kansamme on ensimmäisiä Europan kansoja lukutaidossa, ja ajatelkaamme, kuinka laajalle kansakouluja ja muita opistoja on levinnyt ympäri maan ja kuinka paljon sivistysrienteja harrastetaan. Ajatelkaamme vielä, että on paljon yksilöitä kansassamme, jotka suurilla ponnistuksilla ja vaivoilla ja kieltäytyksellä ovat omin päin hankkineet itselleen sivistystä. Ei heistä kaikista tule suuria valoja, eivät he kohoa kaikki professoreiksi, kuten joku Elias Lönnrot, mutta me näemme, kuinka he suorastaan tiedon janosta hankkivat itselleen sivistystä ja nostavat itsensä ihmisiksi. He voivat olla yksinkertaisia maanisäntiä, työmiehiä tai torppareita, mutta ovat hiljaisuudessa koonneet itselleen oppia ja nauttivat itse siitä. Näitä on meidän maassamme epäilemättä suhteellisesti enemmän kuin muissa Europan maissa. Minäkin tunnen monta tällaista yksilöä, jotka unen ja ruuan ja vaatteiden kustannuksella ovat koonneet itselleen kirjatietoja. Ja matkoilla kun käy Pohjolassa, vaikkapa Lapissa saakka, tapaa joskus silloin tällöin miehen tai naisen, joka on hankkinut itselleen miltei eurooppalaisen tietosivistyksen.

Deevamme sisäinen tiedonjano ilmenee täten jo kansassamme ja meidän tehtäväksemme jää saattaa se itsetietoiseksi yleispiirteeksi.

Siirtykäämme Jeesuksen toiseen autuudenjulistukseen: »Autuaat ovat murheelliset». Meidän Deevamme on hengessään murheellinen, sillä hän on ottanut päällensä pitkän kärsimyksen ja pitkän kärsivällisyyden historiakauden. Koko tällä ajalla on hänen elämänsä ollut puhtaasti sisäistä laatua. Hän ei ole saanut iloitaa mistään personallisesta saavutuksesta kansansa välityksellä vaan on vapaachtoisesti pukeutunut suruharsoon, ja niinkauankuin suruharso hänen kasvojaan peittää, hän odottaa ja on kärsivällinen. Mutta sisäisesti hän riemuitsee näkemyksistensä, joita hänellä on ja jotka lupaavat hänen kansalleen ihanaa tulevaisuutta. Monen monen vuosisadan aikana on hänen elämänsä ollut ulkonaisesti murheellinen, mutta sisäissään kärsivällistä ja riemukasta, tietäessään, että hän on »saapa lohdutuksen».

Ja jos ajattelemme kansaamme, huomaamme, että siinä ilmenee tämäkin piirre, sillä alakuloisuus ja kaihomielisyys on ominaispiirre kansassamme. Itse Suomen kieli taipuu helpommin surumielisyyteen ja vienouteen kuin teräviin, iloisiin iskuihin. Soitossamme ja lauluissamme ennen kaikkea ilmenee tämä kansallisdeevamme sisäinen murheellinen mieliala. Suomalainen soitto on tunnettu sekä runollisesta viehkeydestään ja pehmeystään että jylhästä epätoivon tuskastaan, joka ulkomaalaisen korvia lumoo. Niinpä äsken Tukholmassa Merikannon sävellystä »Kuoleman kunniaksi» kuunneltiin aivan haltioissaan. Ulkomaalaiset vakuuttivat yhdellä suulla, etteivät olleet ennen kuulleet mitään niin ihmeellisen viehättävää ja syvää. Se heidän mielestään avasi kuin uuden maailman, ja Mrs. Besant lukee nyt Merikannonkin »musikin uusien miesten» joukkoon (katso elokuun »Theosophista»).

Seuraa sitten kolmas autuuden julistus: »Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan.» Tämä sana »siveä» kuuluu alkutekstin mukaan oikeastaan »hiljaiset, sävyisät». He saavat periä maan. Tämäkin on selvä piirre Deevamme luonteessa, sillä meidän Deevamme on hiljainen ja sävyisä. Sen ymmärsimme jo edellisestä, murhemielisyydestä. Hän ei usko väkivallan voimaan, hän uskoo ainoastaan odotukseen ja kärsivällisyyteen. Hän tietää, että se ihminen, joka osaa tahtoa, ajatella, odottaa ja kärsiä, se »perii maan», se lopulta voittaa ulkonaisestikin. Tässä fyysisessä elämässä ei jää lopullisesti voitolle se, joka käyttää väkivaltaa ja käy tietään rumpujen päristessä ja joka pyrkii tarttumaan kiinni onnen rattaista, muista välittämättä. Hetkeksi kyllä näyttää siltä kuin hän saavuttaisi, mitä tahtoo, mutta saavutus on ohimenevää laatua. Onnen pyörä kääntyy jälleen, ja ihmisen, joka on siihen tarttunut kiinni, pyörä nostaa ylös, mutta syöksee taas kohta alas. Onnen pyörä on pyörä, johon ei tarttua tarvitse. Viisas vain odottaa, siksi kuin onni tulee. Ja tämä lauseemme on suuren Mestarin antama lupaus. Autuaat ovat ainoastaan ne, jotka uskovat hengen voimaan eivätkä luota väkivaltaan. Autuaat ovat siinäkin merkityksessä, että saavat periä maan. Heille lopulta tulee myös valta ja voima. Kaikki se, mikä heiltä puuttuu, tulee heille, kun vain uskovat sisäisiin voimiin.

Ja mitä näemme, kun katsomme maailman historiaa? Näemme, että ne kansat, jotka ovat nousseet loistoon ja mahtavuuteen, ovat turvautuneet väkivaltaan. Ehkä sentähden heidän kukoistuksensa on kestänyt vain lyhyen ajan. Mutta jos maailman näyttämöllä esiintyisi kansa, joka ei vastustaisi pahaa väkivallalla eikä miekkaan tarttuisi »uskonsa tueksi», vaan ainoastaan uskoisi hengen voimiin, niin ehkä se kansa joutuisi monen vainon ja vaivan alaiseksi, mutta ehkä se myös Kristuksen sanojen mukaisesti lopulta perisi maan. Ainakin meidän Deevamme on tämän elämänuskon täyttämä. Hän uskoo, että ainoastaan henki se pysyy, ainoastaan henki on todella valtiias.

Ja lukekaamme Kalevalasta, kuinka kansamme muinoin kunnioitti tietäjiä, laulajia, niitä, joilla oli hengen voima. Ja onhan vielä tänä päivänä sama piirre jällellä kansassamme. En tiedä, ovatko kaikki valmiit tunnustamaan tämän, mutta olen vakuutettu siitä, että tämä piirre on suomalaisille ominainen myös persoonallisesti. Kansamme ei ymmärrä järjestettyä sotalaitosta. Suomen kansa voi tietysti suuttua. Ovathan pohjanmaalaiset tunnetut kiivaudestaan ja kuumaverisyydestään, voivathan yksityiset kansalaiset tarttua puukkoon ja murhata, mutta jos yksilöt sivuutetaan ja kansaa ajatellaan kokonaisuutena, luulen yhteisenä vakaumuksena olevan, että järjestetty sotalaitos on pahaa. Kun ihmiset kulkevat kuin karja laumassa, puettuina samanlaisiin univormuihin, ja joku sapelia heiluttaen vie heidät ulos järjestelmälliseen murhaamiseen, toisten ihmisten peltojen ja niittyjen hävittämiseen, — niin minä uskon, että Suomen kansa vielä syvemmin kuin muut kansat tätä kauhistuu. Ja kummallinen on kohtalomme tällä hetkellä, koska meillä ei ole mitään sotalaitosta eikä asevelvollisuutta. Ei kenenkään meistä suomalaisista tarvitse tällä hetkellä olla soturi. Kummallinen kohtalon viittaus, joka johtuu syvältä Suomen kansan hengestä! Jos suomalainen tutkii itseään, ihaileeko hän uudenaikaista sotilaskenraalia enemmän kuin vanhaa Väinämöistä, joka kanteloa soitti, niin uskon, että yksimielisesti kaikki suomalaiset tutkiessaan itseään vastaisivat: me ihailemme enemmän Väinämöistä. Ja semmoinen on ainakin Deevamme luonne.

Siirrymme nyt viimeiseen autuudenjulistukseen: »Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.» Meidän kansallisdeevallamme on syvä kaipaus oikeuteen. Hän tahtoi, että oikeus ja enemmän kuin oikeus, vanhurskaus, oikeamielisyys, oikeudellisuus, veljellisyys, vallitseisi kaikkialla. Hän syvällä sydämessään tuntee sitä, jota kaikki sydämen tietä kulkevat sisässään tuntevat — että pitäisi olla maailmassa oikeutta ja veljellisyyttä, että suuren elämän lain pitäisi vallita kaikkialla sekä luonnossa että näkymättömissä maailmoissa. Korkeissa hengen maailmoissa veljeyden laki aina vallitsee. Mutta hengessään ja mielessään toimintahaluinen Deevamme soisi tuon sisäisissä maailmoissa vaikuttavan vanhurskauden hallitsevan myös kolminaismaailmaa.

Entä kuinka lienee? Eikö syvällä jokaisessa suomalaisessa elä vanhurskauden kaiho? Hän tahtoi nähdä onnea maailmassa, hän tahtoi nähdä ihmiset tässä maassa veljellisinä. Tietysti suomalaisissa ilmenee paljon raakuuttakin. Tämä johtuu siitä, että meillä ei ole ollut tilaisuutta saada niin paljon ulkonaista sivistystä kuin muut kansat eikä niin pitkän historiallisen ajan kuluessa. Ulkonainen sivistys on

meillä nuorta, mutta raakuuskin osottaa, että suomalaisissa on vanhurskauden jano, sillä raakuudessa piilee ankara itsekritiikki ja ankara pahan arvostelu. Kuten sanottu, me suomalaiset emme ymmärtäisi miljonääriä, joka asuisi marmoripalatsissa ja söisi kulturaltasesta ja tulisi hulluksi miettiessään, miten hän rahojaan tuhlaisi. Suomalainen soisi, että olot tässä näkyväisessä maailmassa olisivat sellaiset, että ne tyydyttäisivät kaikkein oikeustajuntaa. Ei tarvitseisi olla suurta eroa ihmisten ulkonaisten olojen välillä. Suomalainen mielellään näkisi, että veljeys silläkin tavalla toteutuisi maailmassa, ettei kenenkään tarvitseisi hävetä ryysyjään eikä kenenkään, jos hän on hienosieluinen ihminen, tarvitseisi hävetä hienoa pukuaan, vaan että yksilöiden ulkonaisessa elämässä olisi vähemmän eroavaisuutta.

Deevassamme on monenlaisia luonteen syvyyksiä, monia piirteitä, joita vielä voisimme kuvata, ja jos kieleemme taitaisi puhua enkelin kielellä, niin kyllä löytäisimme sanoja ja kuvauksia. Mutta näilläkin heikoilla ja vaillinaisilla viittauksilla olen tahtonut paljastaa vähän siitä, mitä hengessäni olen nähnyt Suomen Deevasta.

2.

Ja nyt tulee eteemme toinen kysymys: mitä meidän on tehtävä? Deevamme tahto ja meidän tehtävämme käy käsi kädessä. Kun olemme hänen luonnettaan ajatelleet, olemme ymmärtäneet, mihin suuntaan hänen pyrkimyksensä käy. Deevamme tahtoisi päästä sellaiseen yhteyteen kansansa kanssa, että Suomi tuntisi oman henkensä ja että Deeva voisi vaikuttaa välittömästi Suomen kansan niin sanoakseni personalliseen tajuntaan. Deevamme tahtoisi herättää kansan ja tahtoisi nähdä sen täyttävän kulttuuritehtävänsä ja tuovan ilmi, mitä sen sisässä piilee, ruveten elämään fyysisessä maailmassa sisäisten lakien mukaan ja täten näyttäen muulle maailmalle, minkälainen on Suomen Deeva, mitä hyvää se voi tehdä, millä tavalla se voi viedä ihmiskuntaa eteenpäin.

Jos tätä vähänkin ajattelempa ja koetamme vielä lyhyesti määritellä, minkälainen on Suomen kansan Deeva ja hänen elämäntehtävänsä, niin voisimme sanoa, että se on yhdellä sanalla lausuttuna *teosofinen*. Kansallishaltiamme tehtävä on ihan nykyaikaista laatua. Se tehtävä raivaa tietä lähinnä tulevan ajan kulttuurille. Deevamme on aivan kuin Teosofisen Seuran jäsen, jonka tehtävä on työskennellä teosofian puolesta maailmassa, sillä kaikki ne piirteet, jotka olemme luetelleet Deevamme olemuksesta, ovat kuten meidän tekisi mieli sanoa, teosofisia. Ne ovat teosofisia aivan sillä tavalla kuin nykyään ymmärrämme jumalallista viisautta. Deevamme tehtävä on nykyään teosofinen, ja jos se sitä tehtävänsä tahtoo täyttää, jos se tahtoo joutua oikeaan suhteeseen kansaansa, täytyy sen saada kansakin teosofiseksi.

Ja ihmeellistä kyllä, jos katsomme kansamme syviin riveihin, huomaamme Suomen kansan sillä tavalla poikkeavan muista maailman sivistyskansoista, että se tällä hetkellä ensimmäisenä on ottanut vastaan teosofisen sanoman. Täällä Suomen kansassa yläluokat vähemmän innostuvat teosofisiin tutkimuksiin, jotavastoin kansan syvät rivit valmistuvat ottamaan vastaan teosofista maailmankatsomusta. Teosofia leviää kansaan vuosi vuodelta. Sen on jokainen huomannut, joka on liikkunut kansassa. Kansamme itsessään ajattelee teosofiseen suuntaan. Jos se vain voittaa muutamia ennakkoluuloja, kristillisiä ja materialistisia, jotka nimenomaan ovat sitä pelottaneet teosofiaa vastaan, niin se heti ymmärtää teosofisen hengen, ymmärtää, mikä on pohjaltaan teosofinen maailmankatsomus, sillä silloin kansamme yksilöissä herää Deevan kuiske heidän sydämissään.

Sentähden me kansana olemme kummallisessa suhteessa nykyajan toisiin kansoihin. Me voimme omaksua aito teosofisen maailmankatsomuksen. Kansamme voi uppoutua teosofiaan, ja kansamme ihan ensimmäinen ulkonainen tehtävä on omaksua teosofinen maailmankatsomus. Jos kansamme omaksuu tämän, jos se tulee teosofiseksi sisäisestä hengestään, silloin se kykenee täyttämään kulttuuritehtävänsä. Silloin se kypsyy omaan tehtävänsä.

Ajatelkaamme nyt vertaukseksi yksilöä, joka tulee teosofiksi. Hän on etsinyt totuutta ja vihdoin hän löytää totuuden. Hänelle valkenee teosofinen maailmankatsomus, hänelle selviää, mikä on elämä ja mikä tehtävä hänellä on maailmassa. Hän käsittää, että hänen sisässään elää jumalallinen siemen ja että hänen pitää elää tässä maailmassa niin, että jumalallinen siemen hänessä itää ja kasvaa. Hän ymmärtää, että hänen olisi valittava itselleen teosofinen elämäntehtävä, mutta hän näkee, että hänellä on karmallisia siteitä, jotka estävät häntä elämästä niin puhtaasti ja inhimillisesti kuin hän tahtois. Hänellä on luonteessaan monenlaisia puutteita ja hänellä on ulkonaisia siteitä ja karmallisia velvollisuuksia, jotka ovat johtuneet entisistä syistä ja estävät häntä elämästä sillä tavalla kuin hän tahtois ja tekemästä sitä työtä kuin hän tahtois. Nyt hän tietysti ei lyö päätänsä seinään eikä ajattele: »tässä minulla on lapset, tässä emäntä, tässä työpaikka, mutta minä tahtoisin elää teosofisesti. Minun tehtäväni on kulkea ympäri saarnaamassa teosofiaa, minä olen vapaa ihminen ja jätän vaimoni, lapseni, työpaikkani, en välitä mistään, menen ulos saarnaamaan.» Hän tietysti ymmärtää, että asiat on otettava maltillisesti. Hän ymmärtää, että hänellä on vanha karma, joka häntä sitoo, mutta että kysymys ei olekaan siitä, että pitäisi murskata tuo vanha karma, vaan että pitää olla tekemättä uutta. Hän sentähden ei ota päällensä uusia sitoumuksia, jotka estäisivät häntä elämästä todella teosofista elämää ja tekemästä puhtaasti teosofista ja kansaa hyödyttävää työtä. Vieläpä hän tietää, ettei hänellä ole kyvyäkään ulkonaisesti suurempaan elämään, sillä kyvyt eivät tule samassa hetkessä kuin tahto. Hän elää karmalliset velvollisuutensa loppuun, täyttää ne viimeiseen asti, niinkuin Jeesus neuvoo evankeliumissa: »teidän pitää maksaa velkanne viimeiseen ropoon, muuten teidät heitetään torniin», heitetään taas ruumiilliseen elämään. Mutta tämän ohella hän suunnittelee vastaista elämäänsä: niin ja niin minun tulisi elää. Hän tekee niinkuin raamatussa neuvotaan, kun puhutaan uskosta heprealaiskirjeessä: »Usko on vahva luottamus toivottuihin asioihin ja kun emme näkymättömistä epäile.» Usko on sitä, että hengessämme valmistamme tulevia, esim. omaa parempaa elämää, tahdomme ja ajattelemmekin sitä sielussamme, tietäen, että silloin se varmasti tulee toteutumaan. Me emme osaa vielä elää niinkuin Mestarit, mutta mietiskelyssä ajattelemmekin Mestarin täydellisyyttä ja täydellistä ihmistä, koska tiedämme, että sitä ajatellessamme ja siihen uskoessamme se vähitellen meissä toteutuu.

Ja kun ulkonaisen elämämme suhteen tavoittelemmekin jotakin muutosta, kun säännöllisesti tahdomme ja ajattelemmekin sitä, niin se toteutuu, meidän tarvitsematta käyttää mitään väkivaltaa tai äkkinäisiä rikkoumuksia. Ajatteleva teosofi ei äkkiä muuta elämäänsä vaan valmistaa itseänsä sisäisesti uutta elämää varten. Hän antaa kyvyn itsessään kasvaa ajattelemalla ja miettimällä, hän antaa ulkonaisten olojen valmistaa itseään, jotta vasta hänen ollessaan valmis kahleet kirpoisivat pois ja hän todella osaisi käyttää hyväkseen uutta tilaisuutta.

Hän tekee todellista työtä, ei silmittömästi juokse ulos ensimmäisen tunnepuuskan vallassa, tietäen, että vaikka kestäisi tuhat vuotta, työn tulokset varmasti saavutetaan.

Sillä tavalla menettelee ajatteleva teosofi, sillä tavalla myös viisas kansa — viisas kansa, joka näkee ja ymmärtää, että se ei nyt tällä hetkellä ollenkaan elä sellaista elämää, jota se ihanteena pitää. Kansaa ajattelee ihannettaan, pitää sitä silmänsä edessä ja valmistaa itseään sisäisesti ihannetta elämään, tietäen, että kun se sisäisesti valmistuu, ulkonaiset olotkin muuttuvat. Viisas kansa ensinnä katsoo, että sen sisässä vallitsee rauha ja sopusointu. Se ensinnä heittää pois turhat puolueriidat, ne sopivat kansalle, joka ei huolehdi mistään todellisesta. Jos olemme viisas kansa, ymmärrämme, että meillä on vakava asema elämässä. Meillä on todella yhteinen tehtävä, ja sensijaan että keskenämme riitelisimme kaikenlaisista pikku asioista me suuntaamme katseemme eteenpäin ja työskentelemme tulevaisuuden puolesta. Silloin veljeyshenki tunkeutuu meihin ja me unohtamme keskinäiset eroavaisuudet. Katkeruus, itsekkäisyys, arvostelunhalu poistuu, kun katseemme yhteisesti suuntautuu ihanteeseen.

Me voimme nähdä kansojen elämässä tällaista yksimielisyyttä silloin kun ulkopuolelta uhkaa suuri vaara. Silloin kansa unohtaa sisälliset kiistansa ja kääntää silmänsä uhkaavaan vaaraan. Mutta voi! eikö ole kansaa, joka voisi olla viisas, vaikkei mikään vaara uhkaisi ulkopuolelta? Eikö ole niin ylpeätä kansaa, joka ei enää vain kulkisi elämän nenästävedettävänä, elämän peloteltavana? Eikö ole sellaista kansaa, joka nousisi itsetietoisuuteen, viisauteen, tyyneyteen ihannetta katselemaan ilman ulkonaisia sysäyksiä?

Meidän kansallamme olisi siihen mahdollisuutta ja meidän kansamme pitää herätä, pitää nähdä, että sillä on henkinen kulttuuritehtävä, pitää kääntää mielensä pois kaikenlaisesta turhasta. Erilaiset puolueet, jotka edustavat ristiriitaisia haluja ja himoja, ymmärtäkööt, että heidän on luovuttava omista itsekkäistä pyyteistään. Yläluokan täytyy luopua sellaisesta maailmankatsomuksesta, joka kuiskaa sille, että »meillä täytyy olla kaikenlaisia oikeuksia, meidän täytyy hallita muita ihmisiä.» Näistä pyyteistään heidän täytyy luopua. Heidän ei tarvitse luopua omaisuudestaan, asunnoistaan, ei äkkiä viroistaan eikä toimistaan vaan siitä sisäisestä itsekkäisyydestä, joka sanoo: »Minun täytyy olla hallitseva, rikas, komea.» Yksilöiden tulee enemmän tuntea itsensä ihmisiksi. On tosin karmaa, mutta joka tapauksessa tilapäistä, että olen esim. yläluokkalainen, sivistynyt, rikas, kaunis j. n. e. Yhtä hyvin voisin olla köyhä, ryysyläinen, ruma ja mitä tahansa.

Samaten alaluokan ei pidä ajatella: »nuo yläluokkalaiset ovat meiltä kaiken riistäneet. Nyt me tahdomme nousta valtaan, ja kyllä me sitten kuritamme. Tahdomme näyttää, kuka se on, joka todella tekee työtä ja todella elättää ihmiskuntaa.» Ei pitäisi n. k. alaluokan päästää mieleensä tällaisia tunteita, sillä tilapäistä on, että muutamat ihmiset ovat alaluokassa. Huomenna voivat he syntyä yläluokkaan. Kaikki on karmaa. Heidän pitäisi luopua epäveljellisestä katsantokannastaan ja ymmärtää, että kaikki ovat ihmisiä. Ei kellään ole oikeutta vaatia muilta, mutta jokaisella on velvollisuus vaatia itseltään parannusta. Jokainen on saanut hoidettavakseen ihmeellisen paratiisin. Tämä on hänen oma ruumiinsa ja hänen oma persoonallisuutensa. Siinä puutarhassa hän on herra ja isäntä. Mutta usein ihminen vaatii itselleen oikeutta toisten puutarhoihin. Usein ihminen huomaamattaan on varas. Kaikista tällaisista peruserehdyksistä pitäisi meidän ihmisten luopua, ja luokkien tulisi ymmärtää, ettei oikeastaan ole olemassa oikeuksia vaan ainoastaan velvollisuuksia. Velvollisuuksia on, ei oikeuksia. Tämä seuraa itsestään teosofisesta maailmankatsomuksesta. Tämän kansamme ymmärtää, kun saamme teosofisen maailmankatsomuksen tunkemaan läpi kaikkien kerrosten.

Ja jos tahtoisimme vähänkään profetoida, voisimme sanoa: kansamme on tällä hetkellä sielullisesti ja henkisesti siinä tilassa, että se odottaa pelastajaansa. Se odottaa teosofista maailmankatsomusta, joka päästäisi sen alemmasta itsestään. Jo alkavat ihmiset ymmärtää, että Suomen kansalla on kulttuuritehtävä edessään, ja että se on henkistä laatua, kauniimpaa laatua kuin aineellinen kulttuuri, mutta vaikeampaa ja korkeampaa. Meidän kansamme vain odottaa sitä maailmankatsomusta, joka pelastaisi sen ristiriitaisten intohimojen pimeydestä, voittaisi sen ymmärryksen ja loisi valoa sen järkeen, niin että se voisi uskoa tuohon korkeampaan elämäntehtävään, minkä se sisimmässä itsessään aavistaa . . .

(Esitelmä, pidetty Tuonenkylän kesäkursseissa heinäkuun 5 p:nä 1913.)

III.

SUOMEN TULEVAISUUS.

Mitä erityisesti Suomen kansaan tulee, riippuu senkin vastainen kohtalo juuri siitä, millä tavalla se ratkaisee kulttuurikysymyksen. Kohtalon käsi on nyt johtanut kansamme semmoisen taipaleen alkuun, jota sen on kulkeminen omin päin. Sillä on nyt suuremmat mahdollisuudet kehittymään ja sivistymään kuin mitä sillä historian tuntemina aikoina on ollut. Millä lailla on Suomen kansa käyttävä tätä tilaisuutta hyväkseen? Onko se vain kulkeva muiden neuvojen mukaan, vai onko se itseensä uskaltava? Oireet toistaiseksi näyttävät, ettei se peräti ole kadottanut aito pakanallista itseluottamuksen hyvettä.

Voisimmeko nyt teosofiselta kannalta sanoa jotakin Suomen kansan tulevaisuudesta? Katsokaamme.

Suomalainen kansallinen kulttuuri on toteutettavissa siinä määrin, kuin Suomen kansan yksilöllinen,

omintakeinen henki pääsee läpitunkemaan koko sen persoonallisen elämän näkyväisessä maailmassa. Tämä on selvä, mutta onko meillä aavistusta siitä, minkälainen Suomen kansan omintakeinen, yksilöllinen henki on?

Epäilemättä, vastaamme tähän. Sen asian selvittämiseksi on jo tehty työtä pitkin viime vuosisataa. On tutkittu kansan historiaa, on keräilty kansan runoja ja lauluja; Kalevala on tehnyt meille tutuiksi kansan muinaisen sivistyksen sankarit, ja nykyiset kansankirjailijat ovat kuvailleet, mitä tunteita tänä päivänä liikkuu kansan povessa. Eikö tämä kaikki ole kuvastanut meille Suomen kansan henkeä? Emmekö tämän nojalla osaa aavistaa, mistä kansan sydän on täynnä? Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.

Suomen kansa on rauhallisen työskentelyn ja mietiskelyn kansa. Sen tajuinen sieluelämä on tunteiden ja korkeamman, filosofisen ja uskonnollisen, järjen tasolla. Sen sydän on heltyvä, sen ymmärrys jano viisautta. Ei se kunnioita ulkonaisia etuja niin paljon kuin sisäisiä hengen ominaisuuksia. Sen sankareita ovat tietäjät ja laulajat, sen suurmiehiä sanallaan luojat.

Suomen kansa on maata viljelevä ja luonnon helmassa elävä kansa. Ei se rakasta suurkaupunkien ylen ahkeralta näyttävää, umpimähkäistä ahertamista, vaan sen toiminta on oleva tyystin harkittua, vapaasti valittua ja järkevää. Ei se ymmärrä ylellistä ulkonaista komeutta, vaan sen yhteiskunnallinen ihanne on hiljainen perhe-elämä: vieraanvaraiset kodit, ystävällinen seurustelu, lukuisat kokoukset, joissa pohditaan yhteisiä kysymyksiä, suuret laulu- ja kansanjuhlat, joissa vakavuus ja leikillisuus käyvät käsi kädessä.

Suomen kansan kansallinen sivistys on oleva henkistä kulttuuria. Ei tämä kansa kaipaa rikkautta eikä maallista valtaa, vaan sen kaiho on tietoon ja taitoon ja viisauden kunniaan. Ei se rakasta tiedettä kalliina korutavarana, vaan syntyjen syvien tutkijana. Ei se tahdo yliopistoillaan ylpeillä maailman silmissä, vaan se tahtoo niistä oppia. Ei se kirkoillaan tahdo komeilla jumalan edessä, vaan se tahtoo, että niistä leviäisi väärentämättömän totuuden puhdas valo. Ei se papistoa tahdo palvella ulkonaisena järjestönä, vaan se korottaa viisaansa ja tietäjänsä papeiksi. Suomen kovaa kokenut kansa on todellisuuksien kansa. Se tahtoo rakentaa majansa kalliolle, ei vierivälle sannalle.

Jo kangastaa mieleemme, minkälainen on oleva Väinön kansan tulevaisuus: valtio, jota viisaus johtaa, yhteiskunta, joka tasa-arvoiselle oikeudelle perustuu, perhe-elämä, jossa rakkaus vallitsee. Jumalalta se rukoilee takaisin vanhat tietäjänsä. Taas astuvat Väinämöinen, Ilmarinen ja muut sen keskuuteen oloja järjestämään. Eivät he enää pelkää entistä voittajaansa. Se Kristus, jonka edeltä he pakenivat, oli valepukuinen sortaja. Nyt he ovat oppineet häntä tuntemaan oikeassa muodossaan, nyt he tervehtivät häntä veljenään ja ryhtyvät kaikki yhdessä uutta Suomea rakentamaan.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin ei Suomessa sortoa ole, jolloin ei köyhyyttä ole eikä rikkautta! Maa on kaikkien omana ja ahkerat kädet sitä viljelevät. Loistossa ja komeudessa ei elä kukaan, mutta kukaan ei liioin puutteessa ja siivottomuudessa. Valoa ja ilmaa on kaikissa kodeissa, puhtaus ja kauneus on ulkonaisen elämän tunnussana. Suurissa laulujuhlissaan esiintyy kansa vaihtelevan värisissä kansallisuuspuvuissaan, jokapäiväisissä askareissaan yksinkertaisissa, mutta iloisissa pukimissaan. Tyytyväisyys ja reippaus loistaa nuorten kasvoista, vanhojen rypyistä hymyilee viisaus. Säännöllinen työ, kohtuullinen ja maukas ravinto, terveydelliset olosuhteet ovat murtaneet tautien vallan. Kuolemakin odottaa epäröiden ja lähenee vasta vanhusta hiljaisiin askelin.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomessa ei valhetta ole, ei rakkauden puutetta eikä vihaa! Kirkot ovat edelleenkin kirkkoja, mutta jumalanpalvelus ei ole enää sortaja-jumalan lepyttämistä. Nyt niissä kaikuu ylistyslauluja elämän antajalle, ilon ja kauneuden luojalle, ja niiden saarnastuoleista kuuluu kauas peittämättömän totuuden sana. Ikuista helvettiä ei ole, tarpeettoman murheen ja surun syytä ei ole, nyt uskotaan hyvän valtaherruuteen. Lahkolaiskiustat ja puolueriidat ovat hävinneet muinaismuistojen joukkoon, nyt kilpaillaan vain tosi tiedossa ja taidossa. Uskonnollisuus ei ole ulkokultaisuutta eikä pyhyys tyhjää puhetta, sillä kaikki pyrkivät hyveissä kehittymään. Rehellisyys, vilpittömyys, rakkaus,

suvaitsevaisuus, lempeys, uljas nöyryys ja ahkeruus, kas siinä hyveitä, joiden alttarille jokaista kansalaista opetetaan uhraamaan ajatuksiaan joka päivä.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomi on nouseva henkiseen suuruuteensa! Päivä, jolloin Suomi pudistaa päältään kaikki näkymättömät kahleet, vieraat ja omansa! Päivä, jolloin se kohoaa ajan aalloista kirkkaana ja luomiskykyisenä kuin muinoinen Ilmatar! Mutta koska se päivä koittaa?

Kuulkaamme, mitä viisautta sanoo: kansa on kuin yksilö. Sivistyneet edustavat ymmärrystä, eri puolueet, eri ryhmät, eri luokat edustavat eri himoja ja haluja ja taipumuksia. Syvät rivit ovat sydämenä, ja sydämen takaa kuiskaa näkymätön henki.

Kansa kehittyy kuin yksilö. Ymmärryksen täytyy etsiä, himojen täytyy luopua, sydämen täytyy tahtoa ja tuntea; ja koko ihminen on oleva kuuliainen hengen äänelle. Niin kansassakin sivistyneiden täytyy etsiä suurten elämänkysymysten ratkaisua, koko kansan yhteistä onnea, puolueiden ja luokkien ja seurojen on luovuttava etuoikeuksistaan ja rikkauksistaan ja omista tarkotusperistään, syvien rivien täytyy palavin sydämin tahtoa parannusta ja pelastusta, ja koko kansan on kuultava niiden ääntä, jotka osaavat sille tulkita, mitä sen hengessä piilee.

Kas semmoinen on kansallisen kulttuurin ohjelma. Taivaisia se tavoittelee, mahdoton se on toteuttaa! Se on haaveilijan ohjelma.

Olkoon, mutta se on myös viisauden. Kehityksen tie on kapea, niin yksilön kuin kansan. On vain olemassa yksi keino nousta henkiseen suuruuteen ja luoda kuolematonta sivistystä!

(Omatunto 1906.)

IV.

EI PAHAA PAHALLA.

Onko murha ja väkivalta ja verinen veljessota ainoa keino, millä vanhuuttaan lahonnut yhteiskuntamuoto on puhdistettavissa ja uudistettavissa? Onko paha ainoastaan voitettavissa pahalla? Eikö ole olemassa mitään muuta keinoa? Ovathan kaikki viisaat jumalanmiehet julistaneet järkähtämättömänä totuutena, että ainoastaan hyvä voittaa pahan, että ainoastaan rakkaus voittaa vihan, että ainoastaan ylevämielinen rauhallisuus voittaa väkivallan. Ja tuntuuhan itsestään selvältä, ettei tarkoitus pyhitä keinoja! Jos kerran päämaali on rauha, rakkaus, sopusointu ja onni, kuinka se olisi saavutettavissa veristen taistelujen, vihan, veljesriitojen, kyynelten ja huokausten kautta?

Tämä on ihmiskunnan iänikuinen läksy. Jokaisen yksilön povessa piilee onnen kaipuu, koko ihmiskunnan sydäntä elähyttää toivo kerran päästä luvattuun maahan, kerran saavuttaa onni, jota ainoastaan laupeuden kyynel kostuttavat. Mutta kuitenkin ei yksilö eikä ihmiskunta luovu etsimästä sitä onnea väkivallalla, taistelulla ja kamppailulla. Päämaali on useilla selvänä, mutta keinoja tuskin kukaan oivaltaa. Kuuroille korville ovat viisaat huutaneet. Yhäti vain ihmiset kuuntelevat himojensa myrskyisiä ääniä. »Tapa, tapa!» kaikuu oikeutettuna käskynä joka taholta, ja ne, jotka koettavat puhua järjen kieltä, sydämen kieltä, omantunnon kieltä, ne ovat toisten mielestä haaveilijoita.

Näin ollen on selvä, että toistaiseksi vallankumoukset ovat historiallisia välttämättömyyksiä. Sorto yhdeltä puolen herättää katkeruutta ja vihaa toisaalla. Kuinka se katkeruus ja viha voisi lauhtua muuten

kuin vereen ja koston? Vaarallista on leikkiä inhimillisten intohimojen kanssa. Se on jousen jännittämistä omaa itseään kohti.

Yhtäkaikki oli juuri haaveilijoiden pieni etuvartiosto ihmiskunnan varsinaisena toivona. Sillä joskin heidän äänensä vielä on heikko, joskin heidän vaikutusvoimansa on mitätön, on se kuitenkin päivä päivältä kasvava ja varttuva ja lopulta heidän ohjelmansa tunkee läpi kaikkien mielten, sillä päivä kerran nousee, jolloin ihmiskunta ei enää luota »vanhoihin, taattuihin keinoihin». Sitä päivää odottaessa on ylen tärkeä, että haaveilijoiden »pikkuinen lauma» pysyy uskollisena loppuun asti.

Mikä sitten on heidän ohjelmansa? Mikä on se hyvä ja rauhallinen keino, jolla he tahtovat voittaa maailman vääryydet?

Kuulkaamme, mitä H. P. Blavatsky sanoo:

»Jos koettaisimme ajaa läpi valtiollisia muutoksia, ennenkuin olemme voineet uudistaa ihmisluontoa, on tämä aivan kuin jos kaataisimme uutta viiniä vanhoihin leileihin. Täytyy opettaa ihmisiä sisimmässä sydämessään tuntemaan ja tunnustamaan oikeita, totisia velvollisuuksiaan toisiaan kohtaan, sitten itsestään häviävät vanhat vallan väärinkäytöt ja kansallispolitiikan väärät lait, jotka perustuvat yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen itsekkyyteen. Vähäjärkinen on puutarhuri, joka leikkaamalla koettaa poistaa myrkyllisiä kasveja kukkalavastaan, sen sijaan että kiskoisi ne juurineen pois. Mahdoton on saada aikaan pysyväinen valtiollinen uudistus, kun samat itsekkäät ihmiset edelleenkin johtavat asioita.» (The key to Theosophy, siv. 156.)

Ihmisten täytyy muuttua, ihmisten täytyy valistua! Kas siinä haaveilijoiden, mutta myös kaikkien viisasten neuvo. »Mutta eihän ihmiset voi enkeleiksi muuttua», väitetään tähän. »Jos jätte odottamaan yhteiskunnan uudestasytymistä siksi kunnes ihmiset ovat tulleet täydellisiksi, saatte odottaa maailman loppuun saakka, eikä sittenkään se päivä ole koittava!»

Hyvin mahdollista, vastaavat haaveilijat, mutta kysymys ei olekkaan täydellisistä ihmisistä ja enkeleistä. Mitä täydelliset ihmiset ja enkelit välittäisivät yhteiskuntamuodoista, mikäli koskee heitä itseään! Kyllä enkelit aina ja joka paikassa tulevat toimeen. Kysymys onkin tavallisista ihmisistä. Kysymys on siitä, että ihmiset ylipäänsä tarvitsisivat parempia, luonnollisempia, terveellisempiä, oikeudellisempia, vapaampia, rehellisempiä olosuhteita voidakseen kehittyä ja olla onnellisia. Ja näitä oloja saavuttaakseen heidän täytyy muuttua, valistua, herätä.

Mutta millä tavalla? Ainoastaan siten, että ymmärtävät ja koko sielullaan käsittävät, että pahaa ei voiteta pahalla, että väkivaltaa ei poisteta väkivallalla. Kaikissa ihmisissä on herätettävä halu parempiin, kaikkia ihmisiä, niin »ylhäisiä» kuin »alhaisia», on saatettava ikävöimään onnea ja tyytyväisyyttä ja vapautta — kaikille.

Se suuri ja mahtava keino, joka yksin vie toivottuun päämaaliin, on ihmisten sisäinen mielikuvituselämä. Koko luonto, koko yhteiskunta on ajatuksen eli mielikuvituksen tuotetta: jos muutoksia tahdotaan aikaansaada, on tämä mahdollista ainoastaan mielikuvituksen avulla. Mielikuvitus — lennokka, itsetietoinen ajatus — on luonnon suurin voima.

Mielikuvitus on pitkiä aikoja kulkenut määrättyä latuaan; nyt se monissa ihmisissä on alkanut uurtua itselleen uusia uria. Mutta ennenkuin se kasvaa niin suureksi virraksi, että se tempaa kaikkien mielet mukanaan, ei se aikaansaa pysyvää muutosta.

Mielikuvituksen tie on tosi toiminnan tie, ja kuitenkin se vielä monen mielestä on hidas: sillä aikaa kun toiset »ajattelevat», kärsivät toiset vainoa ja vääryyttä. Olkoon, mutta eikö väkivaltaiset keinot luo kärsimyksiä? Ja ennen kaikkea: väkivalta ei vie päämaaliin, mutta ajattelu ja mielikuvitus on voitostaan

varma. Eikä suinkaan tämä tie ole työtöntä? Mitä muuta se on kuin työtä? Työtä aamusta iltaan, hiljaista työtä, herätystyötä! Se työhän on sosialistisen liikkeen alkuperäinen, varsinainen ohjelma.

Ja näkymättömän maailman kannalta katsoen mielikuvituksen tie — kaukana siitä, että olisi hidas — onkin kaikista nopein tie. Miksi? Sentähden, että se kansa, joka uskaltaa kulkea hyvän tietä, vetää luoksensa suuria sieluja. Ja kuta enemmän suuria sieluja kansan keskuuteen syntyy, sitä valoisammaksi ja itsetietoisemmaksi ja nopeammaksi käy sen kansan tie »luvattuun maahan».

Onnellinen siis se kansa, joka valitsee »mielikuvituksen» rauhallisen tien; jos sen kansan keskuudessa tapahtuu vallankumouksia, ovat nekin rauhallista laatua.

Onnellinen se kansa, joka uskaltaa luottaa henkisiin voimiinsa, joka ei tartu miekkaan, ettei se miekkaan hukkuisi, vaan joka laulun ja sanan taikavoimalla karkottaa sorron ja vääryyden pimeät peikot. Onnellinen se kansa, sillä se on kuolleista nouseva ja kirkastuva ja kulkeva tulen kautta vahingoittumatta.

Oi, onko historia näkevä sitä näytelmää?

(Omatunto 1906.)

